

Οι κάτοικοι της Τούμπας οι αρχαιότεροι κάτοικοι της Θεσσαλονίκης

Η αρχαιολογική σκαπάνη φέρνει στο φως ευρήματα ηλικίας 4.300 ετών, καθώς η Τούμπα αποτελούσε το σημαντικότερο οικισμό της περιοχής.

Οι κάτοικοι της Τούμπας, στη Θεσσαλονίκη, μάλλον αγνοούν ότι είναι οι αρχαιότεροι κάτοικοι της πόλης. Οι περισσότεροι δε, αποδίδουν το όνομα της συνοικίας τους σ' εκείνο του γηπέδου της αγαπημένης τους ομάδας κι όχι στον χωματίνο όγκο, που χωρίζει τις δύο περιοχές, Άνω και Κάτω Τούμπα, ο οποίος για 4.300 χρόνια κρύβει στα «σπλάχνα» του τον πρόγονο ολόκληρης της πόλης.

Πριν από 4.300 χρόνια και πλέον και για σειρά αιώνων, η προϊστορική Τούμπα υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους οικισμούς της περιοχής του Θερμαϊκού κόλπου, «κοιτίδα» της πόλης, που ίδρυσε ο Κάσσανδρος τον 4ο π.Χ. αιώνα και κατοικείται έως σήμερα με το όνομα Θεσσαλονίκη.

Το αποδεικνύουν τα εκατοντάδες ευρήματα, που έφερε στο φως η πανεπιστημιακή ανασκαφή της Τούμπας, η οποία ξεκίνησε το 1984, με επικεφαλής τον ομότιμο σήμερα καθηγητή της αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Γιώργο Χουρμουζιάδη, και συνεχίζεται, με διακοπές, έως σήμερα, με επικεφαλής πλέον το καθηγητή Στέλιο Ανδρέου.

Η πρώτη, ωστόσο, επιχείρηση ανασκαφής της περιοχής έγινε το 1899, επί οθωμανικής διοίκησης της Θεσσαλονίκης, από τον αρχαιολόγο Θόδωρο Μακρίδη - Μπέη, ο οποίος ανέσκαψε μέρος στη βάση της Τούμπας, αναζητώντας αρχαίο τύμβο.

Ακολούθησε νέα επιχείρηση συστηματικής ανασκαφής από Γάλλους και Γερμανούς αρχαιολόγους, μέλη των στρατευμάτων κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου. Ήρθαν νέοι πόλεμοι, πολιτικές και πολιτειακές αλλαγές και το 1984 την ανασκαφή ανέλαβε το πανεπιστήμιο. Ως σήμερα έχει ανασκαφεί επιφάνεια ενός περίπου στρέμματος (από σύνολο περίπου 20 στρεμμάτων, που καλύπτει η περιοχή, αλλά σε βάθος τουλάχιστον 10 μέτρων, όπου αποκαλύπτονται επάλληλες φάσεις του οικισμού.

«Πρόκειται για το μεγαλύτερο οικισμό, σ' ολόκληρη τη Μακεδονία, την ύστερη εποχή του Χαλκού. Έχει τη μορφή γηλόφου (τούμπα), που σχηματίζεται από τη διαδοχική συσσώρευση αρχιτεκτονικών καταλοίπων στο ίδιο μέρος. Πέραν των πλούσιων ευρημάτων, η ιδιαιτερότητα συνίσταται στην ανέγερση των κτηρίων του πολιτισματος. Τα κτίσματα στήνονται το ένα πάνω στο άλλο ανά 100-150 χρόνια, χωρίς αλλαγή στα σχέδιά τους. Ουσιαστικά, το νέο κτήριο χτίζεται καθ' ύψος πάνω στο παλιό. Με ανάλογο τρόπο είναι δομημένη και η Τροία, πόλη της ίδιας περίπου εποχής», υποστήριξε κατά τη διάρκεια της εισήγησής του με θέμα «Η πανεπιστημιακή ανασκαφή στην Τούμπα Θεσσαλονίκης», ο καθηγητής Στέλιος Ανδρέου.

Στην ανασκαφή, που ολοκληρώθηκε τον περασμένο Αύγουστο, μετείχαν περί τους 50 φοιτητές από τους οποίους οι 12 προέρχονταν από την

Αμερική, την Πολωνία, την Ολλανδία, τη Γαλλία και τη Νορβηγία.

Το ενδιαφέρον στο «στήσιμο» της πόλης είναι η διαχρονικότητα της ύπαρξής της με το ίδιο ακριβώς σχέδιο. Η ανασκαφή αποκαλύπτει τείχιμα επί παλιότερων τειχισμάτων. Ένα τείχος, ύψους περίπου 10 μέτρων, περιλαμβάνει τουλάχιστον πέντε οικιστικές περιόδους. Το πρώτο τείχος καταστρέφεται, αλλά παραμένει στο βάθος. Το οίκημα ισοπεδώνεται και η ανέγερση νέου συνεχίζεται πάνω στις παλιές βάσεις. Κάθε τείχιμα έχει περί τα δύο μέτρα ύψος.

Στο εσωτερικό των προϊστορικών οικημάτων, τεραστίων για την εποχή διαστάσεων (περί τα 200-230 τ.μ το καθένα), είναι εμφανείς οι διαχωρισμοί των χώρων. Υπολείμματα τροφών, αλλά και φωτιάς (προϊστορικά φουρνάκια κ.α.) «δείχνουν» την κουζίνα της προϊστορικής κατοικίας, πιθάρια τεραστίων διαστάσεων (ορισμένα φτάνουν σε ύψος και τα δύο μέτρα) το χώρο αποθήκευσης, ευρήματα από χαλκό, πέτρα και χρυσό, τους χώρους των εργαστηρίων, ενώ εμφανείς είναι και οι στενοί δρόμοι, που περιβάλλουν τα οικήματα.

Η πόλη ιδρύθηκε περί το 2.100 π.Χ. σε στρατηγικό σημείο του μυχού του Θερμαϊκού κόλπου σε απόσταση περίπου 1.000 μέτρων από τη θάλασσα (σήμερα οι επιχώσεις της παραλιακής άπλωσαν την απόσταση στα 1.300-1.400 μέτρα).

Μετά το 1.500 π.Χ., ο οικισμός που έχει ήδη «ανέβει» καθ' ύψος (έχουν προστεθεί νέα οικήματα πάνω στα παλιότερα) οριοθετείται με τείχος, που προστατεύει από τυχόν επιδρομές, αλλά κυρίως από την υποχώρηση του εδάφους, λόγω βροχών, πλάτους 6 μέτρων και ύψους περίπου 3,5, με πολύ ιδιαίτερο τρόπο ανέγερσης. Χτίζονται πέτρινα «κουτιά» (κύβοι) και αυτά παρατάσσονται το ένα πλάι στο άλλο. Τα κενά τους καλύπτονται με χώμα. Είναι η περίοδος, κατά την οποία, η πόλη ισχυροποιείται. Η ανέγερση κτηρίων επί των κτηρίων συνεχίζεται. Η Τούμπα μετατρέπεται σε τεράστια πολυκατοικία, με τουλάχιστον πέντε ορόφους και με διάρκεια ανέγερσης περί τα 1.600 χρόνια, όση και η διάρκεια ζωής της πόλης.

Γύρω στον 4ο αιώνα π.Χ., οι κάτοικοι του πολίσματος μετοίκησαν στη νέα πόλη, που ίδρυσε ο Κάσσανδρος με το όνομα Θεσσαλονίκη και η Τούμπα εγκαταλείφθηκε.

www.kathimerini.gr με πληροφορίες από ΑΠΕ- ΜΠΕ

Κλείσιμο

Ημερομηνία : 03-04-09
Copyright: <http://www.kathimerini.gr>